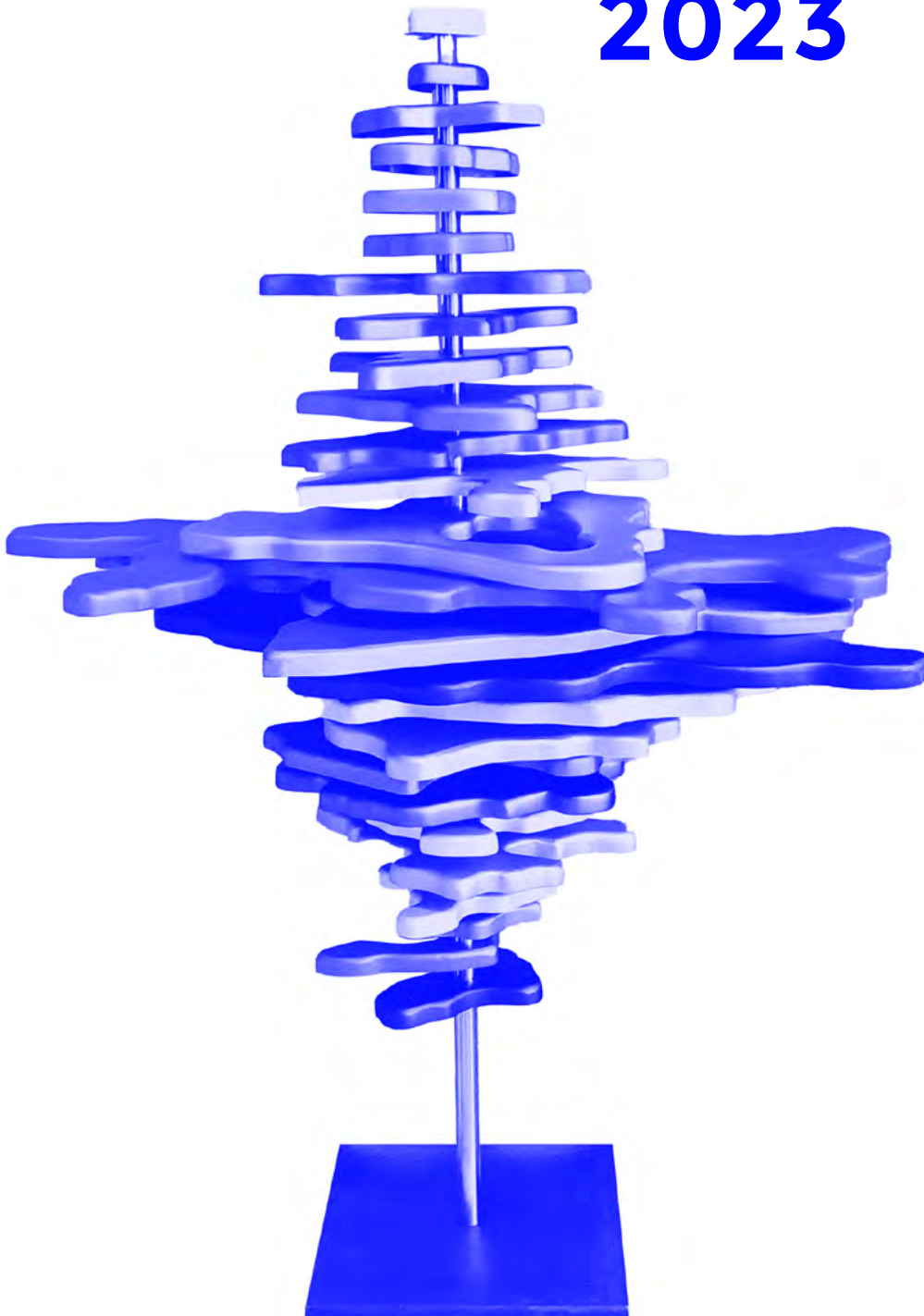




Stiftung für eidgenössische Zusammenarbeit
Fondation pour la collaboration confédérale
Fondazione per la collaborazione confederale
Fundaziun per la collavuraziun federala

RAPPORT ANNUAL 2023



L'ONN 2023 EN CIFRAS

1376

meters sur mar: anc mai ha ina radunanza dal Cussegl da la Fundaziun ch'è lieu sin uschè in'atezza sco ils 23 da zercladur 2024 a Bravuogn (GR).



79



pertschient da las participantas e dals participants al program Premier Emploi dumognan da fitgar pe sin il martgà da lavur suenter lur praticum.

1



commember dal Comité directiv è vegni elegi en il Cussegl federal l'onn 2023 (cordiala gratulaziun a Beat Jans).

15



da settember: Di da la democrazia. En Svizra vegn quel coordinà dal Campus per la democrazia ch'è vegni undrà cun il premi da federalissem 2023.

1138



sesidas han gi lieu en las localitads da la Chasa dals chantuns.

5	Prefaziun da la presidenta
7	Rapport da gestiun
9	Premi da federalissem
11	Premier Emploi
14	ch Blog
17	Seminar federalissem
19	Collecziun ch
21	Conferenza interchantunala Citoyenneté
24	Ulteriuras activitads
25	Servetsch linguistic
26	Servetschs
29	Gremis
30	Secretariat
31	Quint annual 2023
33	Bilantscha
34	Agiunta al quint annual
35	Rapport dal post da revisiun 2023
36	Impressum

Construir punts

En in mund nua che tut va svelt resp. nua che tut stuess ir anc pli svelt, duvrain nus novas schliaziuns. La Fundaziun ch contribuescha sin plirs stgalims a consolidar ed a rinforzar la coesiun sociala e naziunala.



Florence Nater
Presidenta

Cura che jau guard enavos sin l'onn 2023, pens jau surtut als inscunters cun persunas. Nus cumenzain l'onn mintgamai cun il seminari ch «Gubernar oz» che nus nizzegiain per ans barattar cun persunas or da la politica, da l'administraziun, da la scienza e da la societad. Nus essan ans fatschentads cun l'energia, l'Europa e la resilienza en il mintgadi guvernativ e nus avain discutà ensemen davart nossa lavur: tgi sto er seser vi da la maisa per che nus vegnian d'integrar meglier la gliעד giuvna en ils process politics ed en general en la societad? Co pudain nus garantir l'inclusiun da las persunas cun in impediment? Co augmentain nus l'effizienz energetica en il sector d'edifizis? Projects da pilot da chantuns e da vischnancas mainan savens ad innovaziuns decisivas. Quai è in grond avantatg dal federalissem. Nus realisain in project en in spazi relativamain pitschen. Quel vegn sustegnì grazia a la vischinanza a la populaziun. Nus tgirain in barat sur ils cunfins dals chantuns ora ed emprendain in da l'auter, tge che funziuna e tge betg.

La Chasa dals chantuns che vegn manada da la Fundaziun ch, ans porscha durant l'entir onn la pussaivladad d'ans entupar, da discuter ensemen e da tschertgar novas vias. L'onn 2023 n'era la pandemia da COVID-19 anc betg dal tutfatg dumagnada, nus avevan anc en il chau la predisposiziun dal sistem d'energia ed eveniments da l'aura extremas na devi betg mo lunsch davent da nus. Uschia ha in tornado donnegià dus terzs da las chasas a La Chaux-de-Fonds, nua che er jau viveva. L'onn 2023 è danovamain sa tschentada la dumonda co che nus pudain alloschar persunas fugidas en noss pajais e co che nus pudain las facilitar l'access a la furmaziun ed al martgà da lavur. L'intelligenza artificziala (IA) daventa adina dapli ina part da noss ambient. Nus essan ans avischinads a la IA cun ina tscherta mirvegla e cun in sguard critic e nus avain empruvà d'encleger tge che pudess sa midar en las differentas dimensiuns da nossa vita. Mo grazia a la collavuraziun dals chantuns, tranter la Confederaziun ed ils chantuns e surtut tranter las persunas, inde-

pendentamain da lur plaun instituziunal, pudain nus far frunt ensemble a sfidas sco la transformaziun digitala, la midada dal clima, il provediment d'energia, il sector da la sanadad e las consequenzas da la migraziun. Per l'onn 2024 sa mussa gia oz ina da las grondas sfidas che vegn segiramain ans fatschentar pli ditg: la vegliadetgna creschenta da la populaziun.

Han las personas en Svizra fiduzia en lur politicras e politichers en vista a tut questas sfidas? La fiduzia sto adina puspè vegnir elavurada da nov – cun tadlar, cun dialogar e cun chattar schliaziuns en l'interess da la cuminanza. Il federalissem è la furma da stadi che dat a la gliעד al lieu il timun enta maun – inclusiv las politicras e politichers che s'engaschan per la chaussa. Là nua ch'i dovra spazi per la diversidad regiunala e locala, creescha il federalissem la vischinanza ch'è il fundament per la chapientscha vicendaivla e per cumpromiss – ina premissa decisiva per schliaziuns efficacias en la politica.

L'unitad e la diversidad caracteriseschan er nossa lavur en il Comité directiv da la Fundaziun ch. La presidenta da la regenza Thalman-Gut (ZG) e la cussegliera guvernativa Carobbio Guscetti (TI) èn vegnidas elegidas da nov en il Comité directiv. Nus avain discutà davart las lingias strategicas da noss program da lavur futur ed avain prendì enconuschientscha da las activitads en projects sco la Collecziun ch, Premier Emploi, il premi da federalissem e la nova Conferenza interchantunala Citoyenneté.

Ina chaussa vala per noss program da lavur actual ch'è en la mesadad da sia durada, per l'analisa da nossas sfidas e per la preparaziun dal nov program da lavur: las punts che la Fundaziun ch construescha tranter ils 26 chantuns èn ina premissa fundamentala impurtanta per il dialog tranter las linguas, las culturas, las parts dal pajais e las personas.



Florence Nater
Presidenta da la Fundaziun ch

**«Die Feder kratzt über das weisse Blatt.
Ein Spiel von Licht und Schatten, geführt
von Robertos unruhiger Hand.»**

«Il pennino gratta la pagina bianca.
Gioca tra luce e ombra, guidato dalla
mano inquieta di Roberto.»

«La penna sgratta sin il feagl alv.
In gieu da glisch e sumbriva, manà dal
maun inquiet da Roberto.»

L'emprima frasa dal roman biografic da Mario Casella,
«Senza Scarpe / Der Wanderfotograf». Translatà dal talian
da Franziska Kristen. Ina translaziun da la Collecziun ch 2023,
cumparida en la chasa editura Atlantis Verlag, Turitg.

A revair en la Chasa dals chantuns!

Punts linguisticas e culturalas, collavuraziun, furmaziun sco er promoziun e svilup ulteriur dal federalissem – per quai s’engascha la Fundaziun ch cun ses programs e cun ses projects.



Roland Mayer
Directur

Las sbrinzlas siglian ed i vegn martellà, resgià e glimà. La trofea dal premi da federa-
lissem sa cumpona da 26 parts coluradas, plunadas ina sin l’autra sin in fist da fier. Cun in zic inschign e pazienza èsi pussaivel da furmar ina surfatscha or da las parts, che mussa la Svizra cun ses 26 chantuns. Stgaffì la sculptura che creescha differentas furmas cun ils medems elements, ha l’artist Florian Graf. L’onn 2023 ha il Campus per la democrazia survegnì il premi da federalissem – la giuria è sa mussada impressiunada surtut da l’engaschi per coordinar il Di internaziunal da la democrazia.

Conferenza interchantunala Citoyenneté

En sia radunanza generala constitutiva ha la Conferenza interchantunala Citoyenneté (CiC) decis da metter il focus, en l’emprima fasa, sin il barat d’experientschas. Ella reunescha 26 represchentantas e represchentants dals chantuns da differentes secturs, ch’han l’engaschi per la «citoyenneté» e la furmaziun politica sco tratg cuminaivel. L’emprender a scola ed ordaifer la scola è, per juvenils e per personas creschidas, la basa per contribuir a nossa democrazia e damai per dar ina furma concreta al mintgadi da la societad.



Claudia Appenzeller-
Winterberger
Manadra dal sector
Fundaziun ch

Premier Emploi

L’emprim pass en il mund da lavur po per part esser grev: anc nagina experientscha professiunala? Las linguas estras na van betg tgunsch sur ils lefs? Èsi grev da sa disar ad in ambient nov? En il rom dal program Premier Emploi absolvan personas giuvnas creschidas in praticum professiunal en ina fatschenta en in’altra part dal pajais, nua ch’ellas fan diever mintga di da lur enconuschientschas professiunalas e linguisticas. L’onn 2023 èn s’annunziadas 79 personas. Circa la mesadad ha dumagnà da fitgar pe sin il martgà da lavur gia durant la fasa da cussegliaziun. 38 personas han absolvi lur praticum e suenter han quatter tshintgavels dad ellas survegnì ina piazza da lavur grazia a las novas cumpetenzas.

Collecziun ch

Datti ina litteratura svizra? U mitscha il sguard memia svelt a Paris, a Frankfurt u a Turin – tut tenor en tge regiun linguistica da la Svizra che las principalas medias culturals vegnan consultadas? Dapi bunamain 50 onns exista la Collecziun ch – litteratura en translaziun grazia a las contribuziuns voluntaras dals chantuns. Ella collia chasas edituras, auturas ed auturs, translaturas e translatur e la mediaziun litterara da l'entira Svizra. L'onn 2023 èn cumparids ils cudeschs nr. 333 enfin 338. Per render visibla la varietad da las activitads en connex cun la Collecziun ch, è vegnì preparà in viadi da prelecziun tras la Svizra. Grazia al grond engaschi da las partenarias e dals partenaris da sustegn e da project èn vegnids lantschads, ils 9 da mars 2024, ils 50 onns da la Collecziun ch al Festival aller-retour a Friburg.

Chasa dals chantuns

«Sas ti ma declarar co che l'applicaziun funcziuna suenter la migraziun?» «Qua èn ils ultims quints per il quint annual!» «Pudais Vus translatar il pled da nossa presidenta?» La Fundaziun ch porscha servetschs per autras conferenzas en la Chasa dals chantuns en il sector da la contabilitad, da la IT e da la translaziun. L'onn 2023 èn las stanzas da seduta vegnidas reservadas per 1'138 sesidas e la Chasa dals chantuns è stada averta per visitas da classas da scola, da studentas e students e d'autras personas interessadas a la cultura ed a la politica. Il federalissem munta er tgirar in barat direct e collavurar en novas furmas. A revair en la Chasa dals chantuns – u a Bellinzona sin noss viadi da prelecziun.

Roland Mayer
Directur

Claudia Appenzeller-Winterberger
Manadra dal sector Fundaziun ch

UNDRÀ ENGASCHI PER LA DEMOCRAZIA

La furmaziun politica è indispensabla per che la Svizra funcziunia bain. L'onn 2023 è il Campus per la democrazia vegnì undrà cun il premi da federalissem surtut per sia lavur da coordinaziun dal Di internaziunal da la democrazia.



Il 5 da settember è la trofea vegnida surdada al Campus per la democrazia. La ceremonia plain colurs ha gi lieu en la Chasa dals chantuns en preschientscha da represchentantas e represchentants da las organisaziuns partenarias. Davant in public persvas da la chaussa, che seseva sin dats colurads, ha il comicher da la Svizra tudestga Michael Elsener schluccà la sairada cun in sketch en il qual el è s'imaginà ch'il Cussegl federal vegnia elegì dal pievel.

La squadra dal Campus per la democrazia n'ha betg manchentà l'ocasiun dad ir sin il palc e da prender encunter in corpore il premi da la cussegliera governativa e presidenta da la Fundaziun ch Florence Nater. «Grazia a Vossa lavur instancabla ed a Voss engaschi sco er grazia a la vasta rait ch'è creschida d'in cuntin durant ils ultims onns, avais Vus costruì punts tranter la populaziun e la politica ed uschia contribuì a rinforzar il federalissem. Vus avais mess en moviment bler e purschais ina furmaziun politica attractiva», ha declarà la presidenta da la Fundaziun ch en sia laudatio.

La partecipaziun a la debatta publica ed a la vita politica è la garanzia per ina democrazia viva. La premissa per quai è ch'ins sappia co ch'il sistem politic svizzer funcziuna. L'infurmaziun da la populaziun ha in'impurtanza centrala. La societad civila, la politica e la scienza daventan adina dapli conscientas dal fatg che la furmaziun politica sto vegnir promovida. Quai è er l'incumbensa dal Campus per la democrazia che la Fundaziun Dialog ha fundà.

Questa plattafurma naziunala per la furmaziun politica e la partecipaziun collia las acturas ed ils acturs en quest sector sur differents projects, als renda visibels e metta a disposiziun meds d'agid (per exempel dossiers tematics, princips directivs e praticas exemplaricas). Dapi l'onn 2021 coordinescha il Campus per la democrazia

mintg'onn ils 15 da settember il Di internaziunal da la democrazia en Svizra.

Undraziun speziala per Constitutio

Per il premi da federalissem 2023 n'hai betg tanschi. Dentant per la giuria èsi stà impurtant d'onurar, cun in'undraziun speziala, er il project «Constitutio» e l'engaschi da ses iniziants, il fotograf e cineast Dominic Büttner. L'iniziativa vul dar ina fatscha als 195 artigels da la Constituziun svizra ch'ha festivà ses 175avel anniversari l'onn 2023, cun laschar leger extracts or da quella a personalitads enconuschentas e betg enconuschentas.

**Ulteriuras infurmaziuns chattais Vos qua:
www.chstiftung.ch/foederalismuspreis**

Diesch onns e gnanca zichel stanchel

L'onn 2023 ha il premi da federalissem festivà ses dieschavel anniversari. Tge ch'ha cumenzà cun ina pitschna festa, è daventà adina pli grond. Las victuras ed ils victurs dal premi d'enfin qua èn entrads en l'istorgia: l'anteriur cusseglier federal Arnold Koller (2014), il cabarettist basileis Emil Steinberger (2015), il Circus Knie (2020) e.u.v.

Ignazio Cassis, in dals fundaturs dal Forum per l'italiano in Svizra, è vegnì elegi sco president da la Confederaziun l'onn 2022 cura che l'organisaziun ha survegnì il premi da federalissem. A medem temp ha l'emprima annada da las scolaras e dals scolars dal chantun da Neuchâtel ch'èn vegnids instruids en las duas linguas franzos e tudestg grazia al project PRIMA (premi 2016), terminà la scola obligatorica.

Dapi l'onn 2021 è il premi dotà da nov cun 10 000 francs. Persunas ed organisaziuns pon s'annunziar e vegnir nominadas. Tras quai è il grad d'enconuschientscha dal premi sa meglierà svelt. L'onn 2023 è vegnidas inoltradas bunamain 50 candidaturas.



FÖDERALISMUSPREIS
PRIX DU FÉDÉRALISME
PREMIO PER IL FEDERALISMO
PREMI DA FEDERALISSEM

10
JAHRE
ANS
ANNI
ONNS

EN FURMA PER IL MARTGÀ DA LAVUR

Giuvnas e giuvens ch'han terminà lur emprendissadi u lur studi survegnan cun il program Premier Emploi la pussaivladad d'absolver in praticum en in'otra regiun linguistica da la Svizra.



Entant ch'ils onns da la pandemia 2020/2021 èn stads caracterisads d'in ferm augment da la dischoccupaziun da giuvenils, è quella puspè sa reducida l'onnn 2022 ed er l'onnn 2023 è ella restada sin il medem nivel bass. Tge che dat vinavant en egl è l'aut dumber da participantas e da participants al program che vegnan da la Svizra taliana ed il basegn collectiv da questa regiun d'investir en il tudestg resp. en il franzos. Grazia al program chattan passa 79% da las participantas e dals participants ina piazza da lavur suenter il praticum.

Certificaziun tenor IN-Qualis:2018

En ses audit da l'october 2022 ha il SECO cusseglià al program Premier Emploi da proceder sco tar las bleras autras mesiras per il martgà da lavur ch'han survegnì in label da qualidad e, damai, d'inoltrar la dumonda per uschè ina certificaziun. Var 100 autras organisaziuns da l'integraziun en il mund da lavur èn gia vegnidadas certifitgadas tenor IN-Qualis, l'unica norma da qualidad specifica per l'integraziun en il mund da lavur en Svizra.

L'audit da l'Associaziun svizra per systems da qualidad e da management (SQS) ha mussà che Premier Emploi che sustegna cun success la gliעד giuvna sin lur via en la vita professiunala, correspunda ad in vair basegn. La certificaziun ch'è ussa avant maun, è valaivla trais onns e vegn verifitgada mintg'onnn cun in audit. «Nus avain grond plaschair da questa reconuschienscha da nosa lavur. Grazia a la certificaziun IN-Qualis survegn l'engaschi da la Fundaziun ch ina visibilitad pli gronda. Ella mussa cun tge engaschi e cun tge cumpetenza che l'entira squadra da Premier Emploi sa metta en per l'integraziun da la gliעד giuvna en il martgà da lavur», declera Roland Mayer, il directur da la Fundaziun ch.

Cifras da l'onn 2023

79

annunzias

55

praticums realisads

39

differents manaschis

42

differents professiuns

79 %

quota d'integraziun

En la squadra da Premier Emploi lavuran duas collavuraturas u col-lavuraturus ch'èn emploiads da la Fundaziun ch e che vegnan sustegnids d'ina praticanta u d'in praticant dal program durant mintgamaì sis mais.

Visibilitad dal program Premier Emploi

La Fundaziun ch prenda part regularmain a diversas occurrenz per sensibilisar ils centers per intermediaziun da lavur dals differents chantuns per las schanzas dal program. A chaschun da la Dieta da las mesiras naziunalas per il martgà da lavur (MML) ch'il SECO ha organisà a Lucerna, ha la direcziun dal program pudì preschentar per la segunda giada in stan d'infurmaziun per las cussegliastras ed ils cussegliastrs dals centers CIL.

Render pli enconuscent il program gida ad acquirir novas firmas da praticum en branschas professiunalas che n'èn betg uschè bain accessiblas. Ultra da quai vai er per gudagnar dapli participantas e participants surtut dals chantuns da la Svizra tudestga e franzosa per in barat linguistic. Perquai ha il program Premier Emploi survegnì, sper la certificaziun, er ina nova cumparsa: glieud giuvna construescha punts tranter linguas e cumpetenzas cun blocs da construir. Ultra da quai vegn in flyer cun tut las infurmaziuns impurtantas distribuì en ils centers cumpetents/CILs e ad occurrenz d'infurmaziun.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:

www.chstiftung.ch/premier-emploi

Davart il program

Il program da praticums Premier Emploi fa part da las mesiras naziunalas per il martgà da lavur da la Confederaziun. Dapi l'onn 1993 accompagna la Fundaziun ch il program per incumbensa dal Secretariat da stadi per l'economia SECO. En il rom da Premier Emploi pon interpresas occupar giuvnas e giuvens da tut las branschas e professiuns, ch'èn bain qualifitgads e ch'han terminà lur emprendissadi u lur studi sco praticantas e praticants. En il focus stattan las linguas naziunalas da la Svizra, la mobilitad sin il martgà da lavur e la qualificaziun da glieud da professiun giuvna. Las praticantas ed ils praticants èn durant sis mais en il manaschi da praticum, lavuran en la professiun ch'ellas ed els han emprendì e frequentan il medem temp curs da lingua obligatorics.

«Il Tanner è nella stalla, gli stivali in mezzo al letame, guarda le sue mucche di razza bruna, la Carmen, la Fiona, la Vreni: le riconosce dalla faccia.»

«Der Tanner steht im Stall, die Stiefel im Mist, er schaut auf sein Braunvieh, die Carmen, die Fiona, die Vreni: Am Gesicht erkennt er sie.»

«Tanner è en la stalla, ils stivals en la grascha, el guarda sin sias vatgas brinas, Carmen, Fiona, Vreni: el las enconuscha vi dal gnif.»

L'emprima frasa da la novella da Lukas Maisel, «Tanners Erde / La terra di Tanner».
Translatà dal tudestg da Laura Bortot. Ina translaziun da la Collecziun ch 2023,
cumparida en la chasa editura Armando Dadò Editore, Locarno.

TEMAS ACTUALS SUT LA MARELLA

La Fundaziun ch sa fatschenta cun in grond spectrum da temas. Ella tematisescha eveniments actuals che ston mintgatant vegnir approfondads e debattids u che dovran in sguard da l'extern. Quai è exact il princip ch'il ch Blog suonda dapi bunamain dus onns. L'onn 2023 è el tranter auter sa deditgà al tema e-government.



Pertge è la Svizra en retard cun la purschida digitala da prestaziuns statalas? Co funcziuna la digitalisaziun en in pajais cun 26 systems chantunals e blers systems communal? Natiralmain n'è la resposta sin questas dumondas betg simpla. Dentant fissi fauss da dar l'impressiun ch'il federalissem impedeschia il svilup da l'e-government. A questa conclusiun vegnan en mintga cas ils experts dumandads, tranter quels Micha Germann. Il professor extraordinari per politologia cumparativa a l'Universitad da Bath en il Regina-vel Unì sa fatschenta cun il tema e-voting. Suen-

ter ina fasa da test da 15 onns en 15 chantuns è l'experiment vegni interrut l'onn 2019 pervi da resalvas da segirezza.

Suenter plirs incaps administrativs – uschia n'era la calculaziun dals resultats da las elecziuns federalas 2023 per exempel betg correcta – han intginas medias pretendì ch'il retard da la Svizra areguard l'e-government saja d'attribuir a blers differents systems d'informatica. Marc Schaffroth ch'ha lavorà ditg en il sector da la transfurmaziun digitala en la Chanzlia federala, reagescha sin questa critica e, anzi, cumprova che la cumpetitivitad e l'effizienz da la Svizra en la cumparegliaziun internaziunala na pateschan betg da quest retard.

175 onns Constituziun federala – 30 onns CdC

Il motto da l'onn 2023 è stà «175 onns Constituziun federala». En ses artigel interessant «Act da fundaziun da la Svizra moderna» (translaziun) descriva l'istoricher Olivier Meuwly las tensiuns tranter ils chantuns conservativs e quels liberals en in context internaziunal

turbulent en vista a la ratificaziun da nossa Constituziun federala. Uschia è naschè in sentiment naziunal che gieva sur l'appartegnientscha exclusiva ad ina vischnanca e ad in chantun ora, ch'ins aveva senti en fin qua.

Plinavant ha la Conferenza da las regenzas chantunalas (CdC) festivà ses 30avel anniversari cun occurrenzas durant l'entir onn. En sia contribuziun da blog tira Philippe Flück endament il temp burascus suenter la refusa da l'adesiun da la Svizra al SEE, cura ch'ils chantuns han reunì lur forzas. Ils 8 d'october 1993 ha cumenzà in nov chapitel. Uss gievi per reunir tut las regenzas chantunalas e betg pli per las represchentar en moda separada tenor las politicas sectorialas.

Promoziun da las medias

Suenter che la lescha da medias era vegnida sbittada a la votaziun dal pievel il favrer 2022 èn sa fatgas vivas vuschs che vulevan involver dapli ils chantuns en la lavur d'infurmaziun locala. Stephanie Grubenmann e Konrad Weber han examinà in studi da la Fundaziun Mercator che descriva ils champs d'acziun concrets dals chantuns: finanziaziun da projects e da partenza, promoziun da l'infrastructura, investiziuns en il barat ed en il know-how sco er sensibilisaziun per problems.

Er il schurnalissem cultural en las medias patescha da las messiras da spargn dals concerns da medias. Pon ils chantuns reagir qua? Ulrich Gut e Marco Baschera ch'han fundà ensemen l'uniun ch-intercultur, prendan posiziun e suttamettan propostas.

Tut ils artigels chattais Vus qua:
www.chstiftung.ch/ch-blog

In sguard sin singulas contribuziuns da blog

MEDIAS E FEDERALISSEM

Promoziun da las medias: tge ch'ils chantuns pon far

14 da favrer 2023

Il schurnalissem local dovra furmas da sustegn complementar per survivor. Ins sto agir svelt ed ils chantuns giogan qua ina rolla impurtanta. Els sa fatschentan gia cun il tema, dentant n'èn il barat, l'adattaziun e la coordinaziun tranter ils chantuns anc betg suffizients.

Ils chantuns pon instradar novas furmas da la promoziun da las medias e schizunt daventar sezs activs en quel senn. Els èn perquai ils acturs ils pli adattads per metodas agilas che permettan da crear parallelamain plirs prototips da measiras da promoziun, che pon lura eventualmain vegnir derasads vinavant.

[Ir tar l'artitgel](#)

TRIBUNA

La CdC ha consolidà la rolla dals chantuns

27 da zercladur 2023

La CdC ch'è vegnida fundada ils 8 d'october 1993, reunescha e represchenta las regenzas chantunalas en lur totaliad. Atgnamain pudess ins spetgar ch'il Cussegl dals chantuns surpiglia questa rolla. Dentant vegnan las cusseglieras ed ils cussegliers dals chantuns elegids dal pievel ed ils interess da la politica da partida pon collidar cun quels chantunals.

L'idea d'ina «conferenza dals chantuns» è naschida en la Fundaziun ch ch'è vegnida fundada l'onn 1967 per rinforzar la collavuraziun interchantunala en ils secturs da la coesiun interna e dal federalissem. Ils chantuns han reconuschì ch'ina collavuraziun pli stretga als permetta da mantegnair lur autonomia e lur libertad d'agir.

[Ir tar l'artitgel](#)

TRIBUNA

Act da fundaziun da la Svizra moderna

12 da settember 2023

La proclamaziun da la Constituziun ha marcà la fin d'in conflict da dus decennis tranter ils chantuns conservativs catolics ch'eran attaschads a las instituziuns tradiziunalas, ed ils chantuns liberals radicals ch'aspiravan ad ina cumpletta reorganisaziun dal pajais, senza il Pact federal ch'era en vigur en Svizra dapi l'onn 1815 e cun ina Constituziun che vuleva ina pli gronda centralisaziun. Omadus champs sa vesevan sco ertavels da la libertad dals Waldstätten.

La Constituziun ha stgaffi la basa per la reconciliaziun futura. Grazia al sistem da duas chombras cun il Cussegl naziunal che represchenta il pievel svizzer en sia unitad, e cun il Cussegl dals chantuns che sa cumpona da duas deputadas u deputads per mintga chantun e ch'ha ils medems dretgs che l'otra Chombra, ha la Constituziun splanà la via per ina convivenza dals anteriurs adversaris dal Sonderbund e da lur puncts da vista cuntraris areguard l'istorgia ed il futur da la Svizra.

[Ir tar l'artitgel](#)

DIGITALISAZIUN E FEDERALISSEM

La Svizra en la cumparegliaziun internaziunala

18 da december 2023

«L'administraziun svizra n'è betg buna da gestir la digitalisaziun; quai è il pretsch per noss sistem politic», han resumà la NZZ e la pagina d'internet Inside IT ch'è spezialisada sin l'informatica. Davart las causas da questa incapacitad da far frunt a la transformaziun digitala divergeschan las opiniuns: per intgins è ella d'attribuir ad ina ipoteka dal princip da subsidiarità, per auters, pli banal, ad in problem intern da gestiun da la plattafurma Administraziun digitala Svizra sin la quala ageschan ensemen servetschs federals, chantuns e vischnancas.

Malgrà las deblezzas cleras tar la digitalisaziun dal sector public è la Svizra a la testa da las rangaziuns globalas tant da las plazzas economicas sco er dals pajais innovativs. En quest connex vegn la «Government Effectiveness» considerata sco ina cumpetenza-clav.

[Ir tar l'artitgel](#)

IN SEMINARI DAVART IL FEDERALISSEM SVIZZER

Co vegnan regladas las cumpetenzas? Tgi sto surpigliar ils custs per las incumbensas statalas? E co funcziuna la collavuraziun en noss stadi federal? Questas ed autras dumondas èn stadas il tema da l'emprim seminari davart il federalissem.



Dals 24 enfin ils 26 da matg 2023 ha gì lieu a Schwarzenberg (LU) l'emprima ediziun da l'occurrència da furmazion supplementara da l'Institut dal federalissem (IFF). L'aura grischa è stada propi in bun motiv per sa deditgar al tema da l'emprender ensemen. Durant trais dis han las 40 participantas e participants damai approfondà las basas costituziunalas dal stadi federal svizzer e lur realisaziun en la pratica. Durant ils differents referats e lavuratoris han bleras persunas mess a disposiziun lur expertisa en secturs multifars sco la gulivaziun da finanzas u la fusiun da vischnancas.

Program attractiv

Il seminari ha cumenzà cun ina survista da las basas dal federalissem e dals artigels da la Constituziun federala en ils quals el vegn menziunà. Suenter è il tema vegnì dilucidà sut differents puncts da vista: areguard la dumonda actuala da la repartiziun da las cumpetenzas e da las incumbensas, las sfidas territorialas (vi da l'exempel da la fundaziun dal chantun Giura u da la midada da chantun da la vischnanca da Clavaleyres da Berna a Friburg l'onn passà), las finanzas u la collavuraziun orizzontala e verticala.

La collavuraziun en il stadi federal è vegnida analisada ord vista giuridica a maun da numerus artigels da lescha. Differents exempels han mussà l'applicaziun da questas disposiziuns giuridicas en la pratica.

Referats excellents

Sper Eva Maria Belser, Bernhard Waldmann ed Andreas Stöckli dal IFF han discurrì referentas e referents da tut ils nivels dal stadi federal: Adrian Gerber, manader da partiziun en il Secretariat da sta-



Roland Mayer, secretari general da la CdC e directur da la Fundaziun ch, ha debatti cun Monique Cossali da l'Uffizi federal da giustia.

di per migraziun, Peppino Giarritta, delegà da la Confederaziun e dals chantuns per l'Administraziun digitala Svizra, Micheline Guerry-Berchier, directura da l'Associaziun da las vischnancas dal chantun da Friburg, u l'anterior president da la CdC e cusseglier dals chantuns da Son Gagl Benedikt Würth.

Per tegnair quint da la gronda varietad dals profils professionals dal public è vegnì concepi in program fatg sin mesira. Otg lavuratori ch'expertas ed experts han manà, han permess a tuts d'approfundar lur enconuschientschas en in sector specific. Uschia ha Susanne Hardmeier, secretaria generala da la Conferenza svizra da las directuras e dals directurs chantunals da

l'educaziun publica, analisà l'exempel complex da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns en il sistem da furnaziun svizzer: «Tuts crain che quai saja ina cumpetenz puramain chantunala. Dentant èn plirs plauns statals involvids.»

Participantas e participants cun profils multifars

Il seminar è sa drizzà en emprima lingua a las administraziuns federalas, chantunals e communalas sco er ad organisaziuns tripartitas, interchantunals ed intercommunalas, dentant er a politicras e politichers ed ad ulteriuras persunas interessadas (p.ex. collavuraturas e collavuratur da las medias).

L'occurrenza da furnaziun supplementara ch'ha gi lieu sut la direcciun dal IFF, è vegnida organisada en partenadi cun il Cussegli dals chantuns, l'Uffizi federal da giustia, la Fundaziun ch, l'Associaziun da las vischnancas svizras e l'Uniun da las citads svizras. A la fin dals trais dis han las represchentantas ed ils represchentants da quests purtaders discutà davart las sfidas, dentant er davart las perspectivas dal sistem svizzer.

Save the date: il proxim seminar davart il federalissem ha lieu dals 4 als 6 da zercladur 2025.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:

www.unifr.ch/federalism/de/weiterbildung/foederalismus-seminar.html

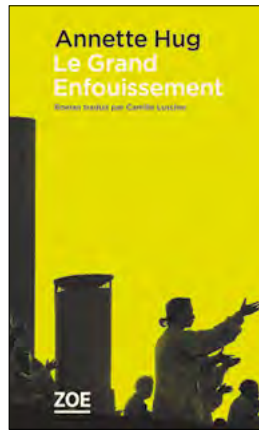
LITTERATURA SVIZRA EN TRANSLAZIUN

Ediziuns novas 2023 da la Collecziun ch

Cun contribuziuns als custs da stampa sustegna la Collecziun ch dapi l'onn 1974 translaziuns litteraras tranter las linguas naziunalas e promova en questa moda il barat litterar ordaifer ils cunfins linguistics. Durant l'onn da rapport èn cumparids sis titels. La Collecziun ch cumpiglia la fin da l'onn 2023 en total 338 ovras.



Lukas Maisel:
La terra di Tanner



Anette Hug:
Le Grand Enfouissement



Jean François Billeter:
Un incontro a Pechino



Mario Casella:
Der Wanderfotograf



Anne-Sophie Subilia:
La moglie



X Schneeberger:
Neon, Pink & Blue

Cifras da l'onn 2023

6

cudeschs en translaziun

22

inscunters da la Collecziun ch
en las scolas

16

scolas

773

scolaras e scolars

46

classas



20

Collecziun ch en las scolas

Dapi passa ventg onns visitan auturas ed auturs svizzers e lur translaturas u translatur scolas en l'entira Svizra. En cumpagnia da lur cudeschs tschertgan ellas ed els il dialog cun las giuvnas lecturas ed ils giuvens lecturs. Dentant betg tut ils cudeschs che van en viadi en il rom dal project davart il barat litterar «Collecziun ch en las scolas», èn er cumparids en la Collecziun ch. Per pudair porscher adina titels actuals e, sche pussaivel, autras cumbinaziuns linguisticas, vegnan resguardads er cudeschs ordaifer la Collecziun ch. Las auturas ed ils auturs apprezzeschan ferm quest engaschi per la litteratura svizra. Bleras e blers dad els van gugent en las scolas, per part per mirveglias u perquai ch'il sguard frestg da las scolaras e dals scolars sin lur ovras als plascha. Ed intginas ed intgins dad els entaupan lur translatura u lur translatur per l'emprima giada personalmain a chaschun da questas prelecziuns da tandem, suenter blers discours via Zoom u al telefon.

Vus chattais tut ils titels qua:
www.chstiftung.ch/ch-reihe

aller retour - Festival da translaziun e litteratura

Il Festival aller-retour ch'ha gi lieu ils 9 da mars 2024 per la segunda giada a Friburg, è sa deditgà cumplainmain a las translaziuns litteraras. L'occurrenza è vegnida concepida da la manadra dal program e translatura da litteratura Camille Logoz en collavuraziun cun ina cumissiun da program da nov personas ed è sa drizzata ad in vast public. Ils temas èn stads fitg differents ed èn tuts vegnids dilucidads sut l'aspect da la transgressiun. Il festival è vegni inaugurà dal president da la citad da Friburg Thierry Steiert. El ha cumenzà cun ina discussiun al podium ch'ha avert a medem temp ina seria d'occurrenzas per il 50avel anniversari da la Collecziun ch. Ultra da quai èn prelecziuns, discours cun e senza musica u lavuratori da translaziun per glieud creschida ed uffants stads sin il program – en franzos, tudestg, talian, sursilvan, bosniac, tagalog u en la lingua da segns, tut senza cunfins linguistics.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:
www.aller-retour.ch

DAVART IL BARAT PER DAPLI FURMAZIUN POLITICA

L'onn 2023 ha la Conferenza interchantunala Citoyenneté (CiC) cumen- zà sia lavur. En il fratemp èn gia duas posiziuns vegnidas elavuradas ed in emprim barat davart las purschidas da la furmaziun politica en ils chantuns ha gè lieu.

L'onn 2023 ha la Fundaziun ch fundà la CiC cun l'intenziun da render pli enclegentaivel il sistem Svizra e ses federalissem sco er da promover l'engaschi politic. La CiC è in gremi spezialisà cun 26 delegadas e delegads dals chantuns ch'èn (cun)responsabels per dumondas davart la furmaziun politica en lur chantun. La Fundaziun ch maina il secretariat da la CiC. En dumondas specificas survegn ella tranter auter il sustegn dal Secretariat general da la Conferenza svizra da las directuras e dals directurs chantunals da l'educaziun publica (CDEP).

Constituziun

Sin invit da la Fundaziun ch èn las commembras ed ils commembers da la CiC sa radunads ils 20 da mars en la Chasa dals chantuns per la sesida constitutiva. La Fundaziun ch ha gè plaschair da la gronda participaziun a la sesida e dal viv interess per la nova conferenza spezialisada.

L'emprim èsi ù per stgaffir las premissas organisatoricas per la lavur futura da la CiC: designaziun dals organs, elecziun dal presidi e da la suprastanza, definiziun dal ritmus da las sesidas e.u.v. A medem temp eran tuts perina davart l'incumbensa principala da la CiC: promover il barat davart las purschidas da la furmaziun politica en ils chantuns.

Viadi da scola dal chantun Uri e onn presidial dal chantun da Geneva

Las emprimas represchentantas ed ils emprims represchentants dals chantuns han infurmà davart lur activitads currentas en quest connex. En il chantun Uri emprenda mintga scolara e mintga scolar ad enonuscher ina giada la vita politica a Berna. En il rom d'in viadi da scola visiteschan ils scolars la Chasa federala, il Forum politic e la Reitschule ed entaupan las trais represchentantas u represchen-

tants dal chantun en il Parlament federal (vesair er [«Uri goes Bern: Politik hautnah erleben»](#) sin il ch Blog).

En il chantun da Genevra stat l'onn presidial 2023–2024 cumplainamain sut l'ensaina da la democrazia e da la participaziun: exposiziuns, emnas d'acziun, enquistas ed autras activitads participativas en l'entir chantun e cun la participaziun da las instituziuns politicas duain render palpabla la politica (vesair er [«Diskussion, Austausch, Mitwirkung, Demokratisierung. Das Jahr der Demokratie in Genf in vier Worten»](#) sin il ch Blog).

Sguard vers anora

Tgi che crai che la CiC sa concentrescha mo sin ils chantuns, sa sbaglia. L'onn 2023 ha sia suprastanza inoltrà duas posiziuns – ina davart ina fatschenta sin plaun federal ed in'otra davart in project interchantunal.

Ed er l'onn 2024 vegn la CiC strusch ad avair lungurella: gist d'acurt èn la suprastanza e las commembras ed ils commembers sa convegnids da far ina segunda sesida mintg'onn per avair avunda temp a disposiziun per las singulas activitads. Uschia duain las lavurs da la CiC vegnir intensivadas en moda mirada – per exempel en connex cun il barat, il networking, l'occupaziun cun projects d'alters acturs u en connex cun la lavur da project.

Ulterius infurmaziuns chattais Vos qua:
www.chstiftung.ch/citoyennete

« Bientôt nous travaillerons en paix. Sous d'autres toits. Nous ne recommencerons pas de zéro, car la règle de l'ordre est énoncée. »

«Bald werden wir in Ruhe arbeiten.
In neuen Häusern. Dort beginnen wir nicht von vorn, denn die Ordensregel steht.»

«Bainbaud vegnin nus a lavurar en pasch.
En chasas novas. Là na cumenzain nus betg da nov, damai che la regla da l'urden exista.»

Il cumenzament dal roman d'Annette Hug, «Tiefenlager / Le Grand Enfouissement». Translatà dal franzos da Camille Luscher. Ina translaziun da la Collecziun ch 2023, cumparida en la chasa editura Éditions Zoé, Chêne-Bourg.

ULTERIURAS ACTIVITADS 2023

Chasa dals chantuns averta

La funcziun da la Chasa dals chantuns interessa ad in vast public. Tgi ha sia sedia en questa bella chasa ch'è vegnida construida l'onn 1895? Co funcziunan las conferenzas interchantunals? Pliaras gruppas èn vegnidas beneventadas en la Chasa dals chantuns, uschia per exempel il Lyceum Club, las praticantas ed ils praticants dal Parlament federal u er las studentas ed ils students da giurisprudenza da l'Universitad da Friburg. Er classas da scola èn vegnidas per scuvrir dapli davart ils chantuns e davart il federalissem svizzer. La visita en il tschaler da protecziun istoric nua che vegn er conservada la [capsla dal temp](#) da la CdC cun ils giavischs da las giuvnas e dals giuvens per il futur, è in dals puncts culminants.

La Chasa dals chantuns è er in lieu dal barat. Maisas radundas ed aperitivs da networking vegnan organisads regularmain qua.

Meet the scientists

Il settember ha la grupp temaica Federalism & Territorial Politics da l'Associaziun svizra da scienza politica (ASSP) organisà, ensemen cun la Fundaziun ch, ina sairada tematica deditgada a las elecziuns federalas 2023. Quellas èn vegnidas examinadas per ina giada or da la perspectiva dals chantuns e da las regiuns linguisticas. Uschia èn vegnidas discutadas per exempel tant las differenzas sco er ils aspects cuminaivels en las forzas da las partidas e tar ils temas virulents. L'interess per l'occurrèzza publica en la Chasa dals chantuns è stà grond.

Seminari «Gubernar oz»

Il 33avel seminari «Gubernar oz» ha gi lieu dals 4 als 6 da schaner 2023 ad Interlaken. Mintgin dals trais dis era deditgà ad in tema. Uschia èsi vegnì discutà davart il provediment d'energia, davart las relaziuns cun l'Uniun europeica e davart il bainstar da las politicras e dals politichers en temps da smanatschas e da plects instigants. Cun la participaziun da var 150 commembras e commembers da las regenzas chantunals è il seminari, sco mintg'onn, stà frequentà bain.

Dis dal federalissem

Ils 7 ed ils 8 da settember han gi lieu ils emprims «Dis dal federalissem da Friburg». Els èn vegnids organisads da l'Institut dal federalissem en partenadi cun la Conferenza da las regenzas chantunals (CdC), da la Fundaziun ch e da l'Administraziun federala da finanzas (AFF).

La maschaida interessanta da contribuziuns da la pratica, da l'istorgia, da la politologia e da la giurisprudenza ha purschì ina invista instructiva en la moda da funcziunar da las relaziuns intergubernamentalas da la Svizra. Il public è sa participà activamain a las discussiuns e las ha enritgi cun inputs. Er la presidenta da la Fundaziun ch, Florence Nater, ed il president da la CdC, Markus Dieth, han prendì part als discurs.

PLEDS, LOCUZIUNS ED INNOVAZIUNS TECNOLOGICAS

Ina da las activitads dal servetsch linguistic è da perseguir las pli novas tendenzas tecnologicas. L'intelligenza artificziala transfurma la branscha, dentant è ella anc lunsch davent da remplazzar las translaturas ed ils translatur.

L'onn da gestiun 2023 è il servetsch linguistic da la Fundaziun ch sa fatschentà cun ils differents dossiers dals secturs da la **Fundaziun ch** (premi da federalissem, ch International, ch Blog, Conferenza interchantunala Citoyenneté, 50 onns Collecziun ch, program da lavur 2025–2028 e consultaziun da la missiva davart la cultura), **politica d'Europa** (Cumissiuun Europa da la CdC, posiziun davart il sboz d'in mandat dal Cussegl federal per tractativas CH-UE e.u.v.), **politica exteriura** (strategia da la politica exteriura dal Cussegl federal 2024–2027 e mandat per tractativas CH-Regina-vel Uni), **EUSALP** e **politica da l'intern** (lescha davart il clima, realisaziun da l'imposiziun minimala da taglia tenor la OECD, midada da la Lescha COVID-19, mesiras da distgargia da la Confederaziun, consultaziun davart l'annullaziun dal status da protecziun S e.u.v.).

Il servetsch linguistic consista da quatter translaturas e translatur da lingua franzosa (2,9 plazzas a temp cumplain) che vegnan sustegnids da var diesch collegas independent(a)s per las translaziuns en tudestg, talian, englais e rumantsch.

87% dal volumen da translaziun eran texts da la CdC (56%), da la Fundaziun ch (23%), da la CT e da la CDI, entant ch'ils 13% restants eran texts d'ulteriuras conferenzas interchantunalas (CDF, CDE, VSAA e CDCGP). Var 78% dals texts èn vegnids translats en franzos e 14% en tudestg. Il servetsch linguistic ha translats 92% dals texts da la CdC e da la Fundaziun ch en franzos.

Ultra da quai è el sa fatschentà cun las pli novas tendenzas tecnologicas e ha constatà: l'intelligenza artificziala imitescha mo l'intelligenza da l'uman, «lavura» senza context, n'enconuscha betg ils usits culturals e n'è betg buna d'adattar la translaziun al public en mira. «L'ideal è ina cumbinaziun d'intelligenza umana e d'intelligenza artificziala», declera Pascale Prisset, la manadra dal servetsch linguistic. «Nus stuessan pia esser conscients ch'ils tools da translaziun èn mo meds d'agid per l'uman ch'è il sulet patrun da l'art da la lingua.»

SERVETSCHS

La Chasa dals chantuns

Dapi l'onn 2008 è la [Chasa dals chantuns](#) a Berna il tetg cuminaivel per las conferenzas da las regenzas dals chantuns e dals directurs chantunals cumpetents per ils singuls secturs politics sco er d'ulteriuras organisaziuns associadas u interchantunalas. Ella è il center da cumpetenzza dals chantuns e vegn manada ed administrada da la Fundaziun ch. En tut han 29 organisaziuns cun var 220 collavuraturas e collavuratur lur sedia en la Chasa dals chantuns.

Quella unescha la savida da las conferenzas en in lieu central e porscha ad acturas ed ad acturs chantunals ina infrastruttura da sedutas ch'è mo paucas minutas a pe davent da la staziun. Quai facilitescha la collavuraziun e promova il dialog tranter ils chantuns e la Confederaziun. Uschia vegn il federalissem vivì en moda activa e rinforzà en moda persistenta.

Organ directiv da la Chasa dals chantuns

Las conferenzas da directuras e directurs ch'han lur sedia en la Chasa dals chantuns, èn representadas en l'Organ directiv. Quel s'occupa da las dumondas dal manaschi e da l'organisaziun en la Chasa dals chantuns. L'onn da rapport è l'Organ directiv sa deditgà en emprima lingia als temas da la segirtad (construcziun d'ina sclusa da persunas), da la gestiun e da l'infrastructura da las stanzas da seduta, dal mantegniment sco er da l'infrastructura d'informatica comunabla (rait d'informatica).

Cumissiun da gestiun da la Chasa dals chantuns

L'onn passà ha la Cumissiun da gestiun organisà differentas occurrenzas sur mezdi per promover inscunters informals e la coesiun en la chasa. Ultra da quai èsi er stà pussaivel da realisar l'apero da stad, malgrà la plievgia.

Stanzas da seduta

L'onn da rapport èn las stanzas da seduta stadas occupadas in zic dapli che l'onn avant. Las collavuraturas ed ils collavuratur dal retschaviment han preparà e drizzà en en moda professionala e fitg engaschada l'infrastructura audiovisuala ed organisà spert e bain las differentas occurrenzas. Savens èn vegnidas involvidas er firmas da catering externas per ils aperos u ils lunchs en pe.

Segirtad e mantegniment en la Chasa dals chantuns

Ils chantuns han decis da construir ina sclusa da persunas per lubir en l'avegnir mo a persunas autorisadas d'acceder a la Chasa dals chantuns. Suentar che la permissiun da construir è stada sin maisa la fin dal 2022, èsi i vinavant cun la planisaziun dal project. Dentant èsi l'emprim stà necessari da spetgar la decisiun da l'administraziun davart il remplazzament dal sistem da serradira vi da la fatschada da l'entira immobiglia, damai che omadus systems ston esser cumpatibels. La fin da la stad èsi lura stà pussaivel da dar l'incumbensa per la hardware e la software da la sclusa da persunas a medem temp che per il sistem da serradira intern da la vart dals fittadins. La messa en funcziun è planisada per la primavaira 2024.

La Chasa dals chantuns ha diversas mancanzas (energeticas). Suenter in temp da spetga pli lung ha l'administraziun cumenzà ad eliminar quella. L'onn da rapport ha il palantschieu sura al plaunterren survegnì in'illuminaziun da LED. L'administraziun ha persequità vinavant la sanaziun urgenta da las fanestras istoricas. Ella ha discutà differentas opziuns cun ils acturs involvids. L'entschatta da l'onn 2024 vul ella lura inoltrar ina dumonda da construcziun.

Novs fittadins

L'onn 2023 han ils Concordats dals chantuns da la Svizra dal Nordvest, da la Svizra interna e da la Svizra orientala davart l'execuziun da chastis fittà in biro en la Chasa dals chantuns. Dapi l'atun 2022 èn damai tut ils biros en la Chasa dals chantuns occupads. Ils locals d'archiv percenter èn damain dumandads.

Informatica

Dapi l'entschatta da l'onn 2023 administrescha la Fundaziun ch bundant 100 plazz da lavur dad IT. Sper ils servetschs dad IT per las singulas organisaziuns en la Chasa dals chantuns metta l'informatica da la Fundaziun ch a disposiziun la rait (LAN & WLAN), la telefonia VoIP per l'entira chasa. Ella s'occupa dals indrizz electronics en las stanzas da seduta e garantescha che tut funcziunia senza incaps. L'onn da rapport è l'entira infrastruttura da la rait en la Chasa dals chantuns vegnida renovada.

Damai ch'ils plazz da lavur virtuals Citrix avevan cuntanschi la fin da lur ciclus da vita, è la midada sin MS Office 365 vegnida instradada e pass per pass realisada. La partiziun d'informatica è sa fatschentada en moda intensiva cun quest project complex. La migraziun da tut las organisaziuns cun lur differents basegns, cun lur pretensiuns e cun lur ambients informatics eterogens sco er la collavuraziun cun purschiders da servetschs dad IT externs e cun furniturs d'applicaziuns spe-

zialisadas las pli differentas èn ina gronda sfida. La Fundaziun ch ed in'ulteriura conferenza en la Chasa dals chantuns han cumprà e prendì en funcziun il sistem per administrar las fatschentas «OneGov GEVER». Uschia èsi stà pussaivel da preparar gia per l'avegnir ina furniziun puramain digitala da documents per l'Archiv dal stadi.

Dapi ch'il CSCP ha bandunà la chasa la mesadad da l'onn 2021 cumpigliava il servetsch informatic mo pli ina persuna spezialisada. Dapi il schaner 2023 vegn quella uss sustegnida d'ina persuna dal fatg ch'è engaschada a temp parzial.

Servetschs da personal e da finanzas

La partiziun da personal e da finanzas è la pitga principala da la Fundaziun ch / da la CdC. Ella è er responsabla per la locaziun e per l'administraziun finanziaria da la Chasa dals chantuns.

Ultra da quai furnescha la partiziun da finanzas servetschs en la contabilitad da las finanzas e da las pajas sco er en l'administraziun dal personal per 14 ulteriuras organisaziuns, numnadamain per la CCPA / CTP, la CDEn, la CDF, la CDS, la CDCGP (da nov a partir da l'onn da gestiun 2023), la CGFC, la CDCA, la CR MCP, la CSI, la CDAS, la CST, la CDE e la VSAA. Sper la gestiun da las contabilitads (inclusiv il traffic da pajaments e las facturaziuns) tutga er l'elavuraziun professionala da tut ils quints annuals tar las incumbensas. Quests servetschs èn ina contribuziun essenziala per l'administraziun effizienta e per l'integritad finanziaria da las organisaziuns involvidas.

« La plupart du temps le paysage se tairait joliment. Mais quelque chose viendrait d'arriver : X, tout juste sorti-e de l'ombre tout à fait inutile d'un palmier artificiel, aurait un peu sautillé sur les pierres brûlantes de la digue portuaire. »

«Meist schweige die Landschaft schön. Doch sei gerade etwas passiert: X, eben unter dem vollkommen unnützen Schatten einer Kunst-stoffpalme hervorgetreten, habe ein wenig auf den erhitzten Steinen der Hafenumauer herumgetänzelt.»

«Per il pli saja la cuntrada bella quieta. Dentant uss saja gist capità insatge: X, gist vegnì/vegnida or da la sumbriva cumplettamain inutila d'ina palma artificziala, saja sautiglià/sautigliada in zic sin la crappa chauda dal mir dal port.»

L'emprima frasa dal roman da X Schneeberger, «Neon Pink & Blue» (Premi svizzer da litteratura 2021). Translatà dal tudestg da Valentin Décoppet. Ina translaziun da la Collecziun ch 2023, cumparida en la chasa editura éditions d'en bas, Losanna.

CUSSEGL DA FUNDAZIUN E COMITÉ DIRECTIV

Cumposiziun

Il Cussegl da fundaziun è l'organ suprem da la Fundaziun ch per la collavuraziun federala (Fundaziun ch). Mintga chantun è represchentà là cun ina cusseglia governativa u in cusseglier guvernativ. Il Comité directiv prepara las fatschentas currentas. El sa cumpona d'almain set commembbras e commembers dal Cussegl da fundaziun; uschia è ina represchentanza equilibrada da las regiuns linguisticas garantida.

Il Cussegl da fundaziun elegia la presidenta u il president da la Fundaziun ch sco er las commembbras ed ils commembers dal Comité directiv per ina durada d'uffizi da mintgamai dus onns. L'onn 2023 faschevan las suandantas personas part dal Comité directiv:

- cusseglia governativa Florence Nater (NE), presidenta
- cusseglier guvernativ Paul Winiker (LU), vicepresidente (fin ils 30.6.23)
- cusseglier guvernativ Markus Dieth (AG), president da la Conferenza da las regenzas chantunalas
- cusseglier guvernativ Manuele Bertoli (TI) (fin ils 2.4.23)
- cusseglia governativa Laura Bucher (SG)
- chanceliera chantunala Danielle Gagnaux-Morel (FR), represchentanta da la Conferenza dals chanceliers chantunals
- president da la regenza Beat Jans (BS)
- cusseglier guvernativ Pierre Alain Schnegg (BE)
- cusseglia governativa Marina Carobbio Guscetti (TI) (a partir dals 23.6.23)
- presidenta da la regenza Silvia Thalmann-Gut (ZG) (a partir dal 1.7.23)

Radunanza

Las radunanzas dal Cussegl da fundaziun han gi lieu ils 9 da schaner ad Interlaken (BE) ed ils 23 da zercladur a Bravuogn (GR). Il Comité directiv è sa reunì ils 24 da matg ed ils 9 da november a Berna per ina sesida.

SECRETARIAT

Fatgs da personal

Il 31 da december 2023 muntava l'effectiv dal personal da l'entira organisaziun a 35 collavuraturas e collavuratur cun in pensum da lavur da totalmain 28,1 plazzas a temp cumplain. Quel cum piglia er duas plazzas da praticum en l'administraziun che la Fundaziun ch porscha mintgamaì a personas da la Svizra franzosa u dal Tessin ch'han gist terminà lur emprendissadi.

Er quest onn han las suandantas personas dastgà festivar lur giubileum da lavur. Cordiala gratulaziun!

25 onns:

- Thomas Minger il 23 da mars 2023

5 onns:

- Léa Coudry il 1. da favrer 2023
- Alexander Jungo il 1. da fanadur 2023
- Regina Bühlmann il 1. d'october 2023

Cumposiziun da la direcziun il 31 da december 2023:

- Roland Mayer: directur e manader dal sector CdC / politica exteriura
- Thomas Minger: vicedirectur e manader dal sector CdC / politica da l'intern
- Nicole Gysin: scheffa da la communicaziun e vicemanadra dal sector CdC / politica da l'intern
- Andrea Heinimann: manadra dals servetschs centrals
- Claudia Appenzeller-Winterberger: manadra dal sector Fundaziun ch



La direcziun da la Fundaziun ch (da sanestra a dretga): Thomas Minger, Claudia Appenzeller-Winterberger, Roland Mayer, Nicole Gysin, Andrea Heinimann e Luca Gobbo (entrada en uffizi il 1. da schaner 2024)
©Chloé Wilhem

Finanzas

En il rapport annual 2023 vegn publicgà il quint annual 2023. Tar las cifras publicgadas sa tracti d'ina resumaziun. Il rapport da revisiun sa basa sin il quint annual detaglià.

Quint da gudogn e perdita 2023

	Quint 2023	Preventiv 2023	Quint 2022
subvenziuns chantunalas	5'002'848	5'002'920	4'516'973
subvenziuns da seminari	268'200	270'000	192'741
retgavs prestaziuns da servetschs	178'272	206'000	188'510
contribuziun SECO	275'840	319'712	346'935
contribuziun Eusalp Presidency	231'710	-	-
contribuziuns CDI	156'769	163'000	161'461
contribuziuns CT	147'000	210'000	198'000
contribuziun project da scola	37'500	45'000	42'500
contribuziuns occurrenz	17'343	20'000	-
ulteriuras entradas e contribuziuns	141'568	63'000	210'253
RETGAV	6'457'049	6'299'632	5'857'372
custs da personal	3'898'847	4'033'750	3'826'878
mandats / onuraris / translaziuns	249'213	199'400	217'042
tschains da locaziun e custs access	660'541	716'000	735'233
occurrenz	233'379	214'800	178'554
administraziun	328'071	387'210	322'935
organs, cumissiuns	14'240	22'000	25'130
expensas da manaschi	1'485'444	1'539'410	1'478'893
post d'administraziun CDI	156'769	163'000	161'461
projects Fundaziun ch	86'601	40'000	166'492
CiC - Project interchantunal	61'109	75'000	-
projects Collecziun ch	87'443	96'500	76'106
gruppas, organisaziuns CdC	47'037	45'000	36'497
projects CdC	111'836	30'000	128'069
conferenza tripartita	-5'000	100'000	84'167
Eusalp Presidency	364'265	-	3'318
contribuziun Institut per federalissem	100'000	100'000	100'000
curs / contribuziuns participants da projects PE	51'178	101'000	86'227
repartiziun activitads spez. / projects	-	-	-150'000
projects e contribuziuns	1'061'238	750'500	692'337
EXPENSAS	6'445'529	6'323'660	5'998'108
resultat da gestiun	11'520	-24'028	-140'736
resultat finanzia	1'007	-4'470	-1'290
utilisaziun resultat CdC	-2'392	13'380	137'177
RESULTAT ANNUAL	10'135	-15'118	-4'850

Quint da gudogn e perdita 2023

Survista tenor secturs / projects

Tar las cifras publicgadas sa tracti d'ina preschentaziun scursanida. Il rapport da revisiun sa referescha al quint annual cumplessiv.

	Quint 2023		Preventiv 2023	
	expensas	retgav	expensas	retgav
interpresa Fundaziun ch	1'323'549	1'372'083	1'343'300	1'344'030
seminar «Gubernar oz»	306'478	268'200	277'300	270'000
interpresa Chasa dals chantuns	648'248	646'047	646'000	646'000
project «Premier Emploi»	275'840	275'840	319'900	319'712
project Collecziun ch	136'192	138'272	156'360	148'000
Conf. da las regenzas chantunals	3'757'615	3'757'615	3'585'300	3'585'300
surpli dal retgav	10'135			
surpli da las expensas				15'118
Total	6'458'056	6'458'056	6'328'160	6'328'160

Bilantscha

	31.12.2023	31.12.2022
Activas		
activas currentas	5'162'826	5'320'912
meds liquids	4'512'290	4'365'670
pretensiuns da furniziuns e prestaziuns	484'754	846'954
autras pretensiuns a curt termin	2'843	-
creditor chascha da pensiun	2'843	-
limitaziun dal quint activa	162'940	108'289
facultad d'investiziun	781	781
investiziun finanziaria	780	780
bains materials	1	1
Total activas	5'163'607	5'321'693
Passivas		
obligaziuns a curt termin	2'978'145	3'146'366
obligaziuns da furniziuns e prestaziuns	717'947	664'104
autras obligaziuns a curt termin	1'467'346	1'508'288
conto current CdC	1'216'739	1'214'347
conto current CT – cumpart CdC	56'794	55'615
conto current CT – cumpart Confederaziun	51'589	50'410
conto current CT – cumpart citads / vischnancas	48'235	47'645
dabun manaschi Chasa dals chantuns	64'125	64'303
fond da renovaziun Chasa dals chantuns	29'865	75'762
monitoring banca da datas da fatschentas	-	207
limitaziun dal quint passiva	31'049	284'810
remessas a curt termin	761'804	689'163
agen chapital	2'185'462	2'175'327
Total passivas	5'163'607	5'321'693

Agiunta al quint annual 2023

Furma giuridica ed organisaziun

La Fundaziun ch per la collavuraziun federala è ina fundaziun en il senn da l'art. 80 ss. CCS cun sedia a Berna. Tenor il document da fundaziun dals 9 da schaner 2019 èn installads conform als statuts ils suandants organs:

- **cussegl da fundaziun**
commembers: represchentantas e represchentants da las regenzas dals 26 chantuns
presidenta: Florence Nater (NE)
- **cumissiu directiva**
commembers: otg commembras e commembers da la fundaziun
presidenta: Florence Nater (NE)
- **post da revisiun**
Von Graffenenried AG Treuhand
- **secretariat**
mainafatschenta: Roland Mayer

Principis da la preschentaziun da la contabilitad e da la valitaziun

La contabilitad vegn fatga conform al Dretg d'obligaziuns svizzer.

Indicaziuns legalas tenor l'art. 959c al. 1 + 2 dal Dretg d'obligaziuns

	2023	2022
obligaziuns eventualas	naginas	naginas
limitaziun da la proprietad	nagina	nagina
obligaziuns da leasing	naginas	naginas
obligaziuns envers instituziuns da provediment	naginas	naginas
participaziuns essenzialas	naginas	naginas
liquidaziun netta da reservas da reacquisiziun e reservas zuppadas	nagina	nagina

Decleraziun davart plazzas cumplainas

En la media annuala n'occupain nus betg dapli che 250 plazzas cumplainas.



VON GRAFFENRIED
TREUHAND

Bericht der Revisionsstelle zur eingeschränkten Revision an den Stiftungsrat der ch Stiftung für eidgenössische Zusammenarbeit, Bern

Als Revisionsstelle haben wir die Jahresrechnung (Bilanz, Erfolgsrechnung und Anhang) der ch Stiftung für eidgenössische Zusammenarbeit für das am 31. Dezember 2023 abgeschlossene Geschäftsjahr geprüft.

Für die Jahresrechnung ist der Stiftungsrat verantwortlich, während unsere Aufgabe darin besteht, die Jahresrechnung zu prüfen. Wir bestätigen, dass wir die gesetzlichen Anforderungen hinsichtlich Zulassung und Unabhängigkeit erfüllen.

Unsere Revision erfolgte nach dem Schweizer Standard zur Eingeschränkten Revision. Danach ist diese Revision so zu planen und durchzuführen, dass wesentliche Fehlaussagen in der Jahresrechnung erkannt werden. Eine eingeschränkte Revision umfasst hauptsächlich Befragungen und analytische Prüfungshandlungen sowie den Umständen angemessene Detailprüfungen der beim geprüften Unternehmen vorhandenen Unterlagen. Dagegen sind Prüfungen der betrieblichen Abläufe und des internen Kontrollsystems sowie Befragungen und weitere Prüfungshandlungen zur Aufdeckung deliktischer Handlungen oder anderer Gesetzesverstösse nicht Bestandteil dieser Revision.

Bei unserer Revision sind wir nicht auf Sachverhalte gestossen, aus denen wir schliessen müssten, dass die Jahresrechnung nicht dem schweizerischen Gesetz und der Stiftungsurkunde entspricht.

Bern, 11. April 2024 (0/0/1) zab/stn

Von Graffenried AG Treuhand

Stephan Richard
dipl. Wirtschaftsprüfer
Zugelassener Revisionsexperte

Bruno Zaugg
dipl. Wirtschaftsprüfer
Zugelassener Revisionsexperte
Leitender Revisor

Beilage:

Jahresrechnung (Bilanz mit einer Bilanzsumme von CHF 5'163'607.14, Erfolgsrechnung mit einem Jahresgewinn von CHF 10'134.65 und Anhang)

Von Graffenried AG Treuhand
Waaghausgasse 1, Postfach, CH-3001 Bern, Tel. +41 31 320 56 11

**Editura:
Fundaziun ch
per la collavuraziun
federala**

Chasa dals chantuns
Speichergasse 6
Chascha postala
CH-3001 Berna
Tel +41 32 320 16 16
info@chstiftung.ch
www.chstiftung.ch

Sigla editoriale

Layout: Terminal8, Design & Web, Berna
www.terminal8.ch

Illustraziuns

P. 11 Logo Premier Emploi: Push'n'Pull
P. 14 Unsplash
P. 17 IFF

Approvaziun dal rapport annual

Il cussegl da fundaziun ha approvà il rapport
annual a chaschun da sia seduta dals 21 da
zercladur 2024.